

**Javaslat a „Erdőháti Károlyné szűrrátétes népi iparművész”
Hajdú-Bihar Megyei Értéktárba történő felvételéhez**

Készítette: _____ (név)
_____ (aláírás)
_____ (település, dátum)

(P. H.)

I. A JAVASLATTEVŐ ADATAI

1. A javaslatot benyújtó (személy/intézmény/szervezet/vállalkozás) neve:

PARTA IMRE

2. A javaslatot benyújtó személy vagy a kapcsolattartó személy adatai:

Név: PARTA IMRE
Levelezési cím: 1132. Konyári Sándor utca 48.
Telefonszám: 0630 484-0032
e-mail cím: parta-imre@freemail.hu

II. A NEMZETI ÉRTÉK ADATAI

1. A nemzeti érték megnevezése: **Szűrrátétes kézimunka, szűrrátét készítés**

2. A nemzeti érték szakterületenkénti kategóriák szerinti besorolása

agrár- és élelmiszergazdaság	egészség és életmód	épített környezet
ipari és műszaki megoldások	☒ kulturális örökség	sport
természeti környezet	turizmus	

3. A nemzeti érték fellelhetőségének helye: **KONYÁR, Hajdú-Bihar megye**

4. Értéktár megnevezése, amelybe a nemzeti érték felvételét kezdeményezik

települési tájegységi megyei külhoni magyarság

5. A nemzeti érték rövid, szöveges bemutatása, egyedi jellemzőinek és történetének leírása

A szűr gyapjúposztóból készülő kabátféle ruhadarab. Szabása régi keleti módra csupa egyenes derékszögű darabból áll. Vállra vetve viselik. Díszítik gyapjú fonallal szabadrajzú hímzéssel és színes posztórátétekkel. A rátét készítés során az eltérő színű posztóanyagot varrógéppel felvarrják, majd a gépelés nyomán ollóval kivágják a mintát. Ma ez a technika nem csak szűrökön, hanem más használati textiliákban is megjelenik (terítő, könyvborító, poháralátét). Innen a szűrrátét elnevezés.

6. Indoklás az értéktárba történő felvétel mellett (Lsd. 1,2,3 sz. melléklet)

A hagyományos paraszti ruhadarab mintájára készülő díszítő és használati textiliákban egybeforrnak a népi motívumok a modern elvárásokkal. A hagyományos színek és formák keverednek a kor divatjával. Tájegységre jellemző színeket és formákat használt, melyek folyamatosan nyomonkövethetők az egyes mintadarabokon. A kézimunkákat nem sorozatgyártás, hanem „alkotás” jellemzi.

7. A nemzeti értékkel kapcsolatos információt megjelenítő források listája (bibliográfia, honlapok, multimédiás források)

Népművészek Háziipari Szövetkezete kiadványa 1976

Konyári Hírmondó 2006/1

Népi Iparművészeti Tanács Népi iparművész cím odaítéléséről szóló dok. 1970.11.13.

8. A nemzeti érték hivatalos weboldalának címe:

III. MELLÉKLETEK

- Az értéktárba felvételre javasolt nemzeti érték fényképe vagy audiovizuális-dokumentációja
- A Htv. 1. § (1) bekezdés j) pontjának való megfelelést valószínűsítő dokumentumok, támogató és ajánló levelek
- A javaslatához csatolt saját készítésű fényképek és filmek felhasználására vonatkozó hozzájáruló nyilatkozat

1. Erdőhádi Károlyné Életrajzi bemutatása
2. Népi Iparművész igazolvány és népi iparművész cím adományozásáról szóló dokumentum
3. Konyári Hírmondó 2006/1
4. Emlékkiállítás meghívó
5. Kiállítás anyagának CD-je
6. Kézimunkák fotói CD

1. sz. melléklet

Erdőhádi Károlyné Vezendi Erzsébet

1940. augusztus 19-én született Derecskén, egyszerű parasztcsalád 4. lánygyermekéeként. Testvéreivel közösen nagyon sok időt töltöttek kint a tanyán, ahol szüleikkel és nagyszüleikkel együtt dolgoztak, bár őt az édesanyja varrógépe inkább izgatta. Már kislánykorában édesanyjától nagyon jól megtanulta a varrógép szerelését. Általános iskolai tanulmányainak elvégzése után továbbtanult és kitanulta az angol-francia női szabó mesterséget. Kézügyessége és szépérzéke meg is volt hozzá, nagyon sokan jártak hozzá varratni.

Még fiatal lány korában eljárógatott egy jónevű derecskei szűrszabó és szűrrátét készítő mesterhez, Erdei Lajos bácsihoz, hogy megtanulja tőle a szűrrátét készítés fortélyait. Erdei Lajos szűrrátét készítő népi iparművész Derecskén alkotott és vezetett szakkört a fiatal lányoknak, hogy megszerettesse velük a mesterséget. Megtanította velük a szabásminták készítését, a kivágást, a gépelést és a metszés minden műveletét. A mestere látván az ő ügyességét, sokat segített tanítványának. Keze alól folyamatosan kerültek ki a szebbnél szebb kézimunkák. Olyan sikere volt munkáinak, hogy a nőiszabó mesterséggel felhagyott és jelentkezett a Népművészek Házipari Szövetkezetébe munkára. Bedolgozóként közel 20 évig dolgozott. Először apróbb darabok készítésével bízták meg és ahogy látták a fejlődését, egyre bonyolultak kézimunkák készítésével bízták meg. Időről-időre meglátogatták a szövetkezetből és megnézték munkáit. Ekkor látták, hogy milyen szép terítőkét, falvédőket készített a saját és családja öröme. Javasolták, hogy zsúriztesse a munkáit, de valahogy erre sosem került sor. Ennek ellenére a munkáit és tehetségét elismerve a Magyar Művelődési Intézet 1970-ben szűrrátét készítő népi iparművész címet adományozott neki. Természetesen híre ment annak, hogy miket készít és a környékből fordultak hozzá különféle megrendelésekkel.

Szebbnél szebb kézimunkák kerültek ki a keze alól. Sokszor kis lámpánál éjszakába nyúlóan görnyedt a varrógép fölé és igyekezett a határidőket betartani.

Mindig maradt azért annyi ideje, hogy a lakása, a családja és a szomszédok számára készítsen dísz és használati tárgyakat, ajándékokat.

Egy felsorolás azokból, amiket leggyakrabban készített: ülő- és díszpárna huzatok, különféle méretű és formájú terítők, könyvborítók, könyvjelzők, falvédők, szemüvegtokok, zsebkendőtartók, tűpárnák, fésű-kefetartók, különféle poháralátétek, fényképalbum borítók, mellények, sapkák és persze az elmaradhatatlan ballagó tarisznyák.

Ezeket különféle szín és forma variációkban készítette, de megőrizve emellett a hagyományos „derecskei” motívumokat, a szív, a dohánylevél, a szegfű és a kör formákat.

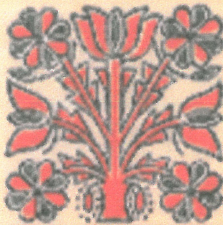
Természetesen neki is voltak kedvenc motívumai és kedves munkadarabjai, de a színek és formák kombinációjában mindig visszatérők a motívumok. Ezek közül a legrégebbi a családi fényképalbum, melyre a monogramját még mestere varrta rá.

A kézimunkázáshoz filcre, mint alapanyagra, speciálisan átalakított varrógépre és egyéb eszközökre, mint szabóollók, pici „metsző”-ollók, cakkolók, cakkos olló, körző, rajzeszközök, vonalzó és minta sablonokra volt szükség.

1961-ben kötött házasságot Erdőháti Károllyal és Konyárra költözött, ahol letelepedtek és idén januárban bekövetkezett haláláig, több, mint 48 évig itt alkotott. Idén lett volna 70 éves.

A '80-as évek közepén egy időre felhagyott a bedolgozói munkával és egy varrodát üzemeltetett. Szabadidejében tovább kézimunkázott. Majd később nyugdíjasként is folytatta a szűrrétét készítést.

2. sz. melléklet

NÉPMŰVÉSZEK
HÁZIIPARI TERMELŐ
SZÖVETKEZETE
BUDAPEST, V. KECSKEMÉTI-ÚJ 13
TELEFON: 382-344, 385-567 M.N.B.

OM. Erdőháti Károlyné
Népi Iparművész
.....
Kor:

Récz/925. 200/70 Budapest, 1970. november 13.

Kedves Szövetkezeti Társunk!

Értesítjük, hogy a Népi Iparművészeti Tanács 1970. november 3-án megtartott ülésén népi iparművészé elismerte.

Kérjük a mellékelt kérdőívet kitölteni és vissza adni. (örv. kóp. mellékletével központunkba vissza küldeni) Szíveskedjék. Ezek alapján megkapja népi Iparművész igazolványát.

Szövetkezeti Igazgatótól:

Récz

igazolvány száma: 0371

Erdőháti Károlyné

1. A Magyar Népművészeti Társaság 1970. évi 20. sz. M. N. B. rendelet 2. § (1) bekezdésében foglaltak alapján népi Iparművészt bevételezettjei között.

Szűrrétetes szakágban

Népi Iparművésznek

.....

Budapest 1970. 11. 13. napon

3. Évnyeresésnek:

1993

1971

Endre Károlyi, a név: Endre

1946. március 15-én született Győrben, apja: Endre, anyja: Erzsébet

Már fiatal korában felvett a név: Endre, és a család neve: Endre. A család neve: Endre, és a család neve: Endre.

Édes anyja: Erzsébet, édes apja: Endre. A család neve: Endre, és a család neve: Endre.

A család neve: Endre, és a család neve: Endre. A család neve: Endre, és a család neve: Endre.

A család neve: Endre, és a család neve: Endre. A család neve: Endre, és a család neve: Endre.

Szeretettel megajánljuk Önt

és kedves családját

Erdeházi Károlyné,

név: Endre, a név: Endre

a Károlyi Endre és Endre családhoz.

Megnyitő 2010. október 29. 16.00 óra

Esztendőnk mond Dr. Fülöp László polgármester

A kiállítás megajánlja: Sárközi Béláné

születési dátum: 1946. március 15.

a Károlyi Endre és Endre családhoz.

és vezetőség tagja

Károlyi Endre és Endre

Endre és Endre

A kiállítás megajánlja

2010. október 29.

megnyitő 16.00 óra